

Co je vědecký empirický výzkum

6. 4. 2020

Snapshots at jasonlove.com

Tired of looking at the stars, Professor Jenkins takes up sociology.

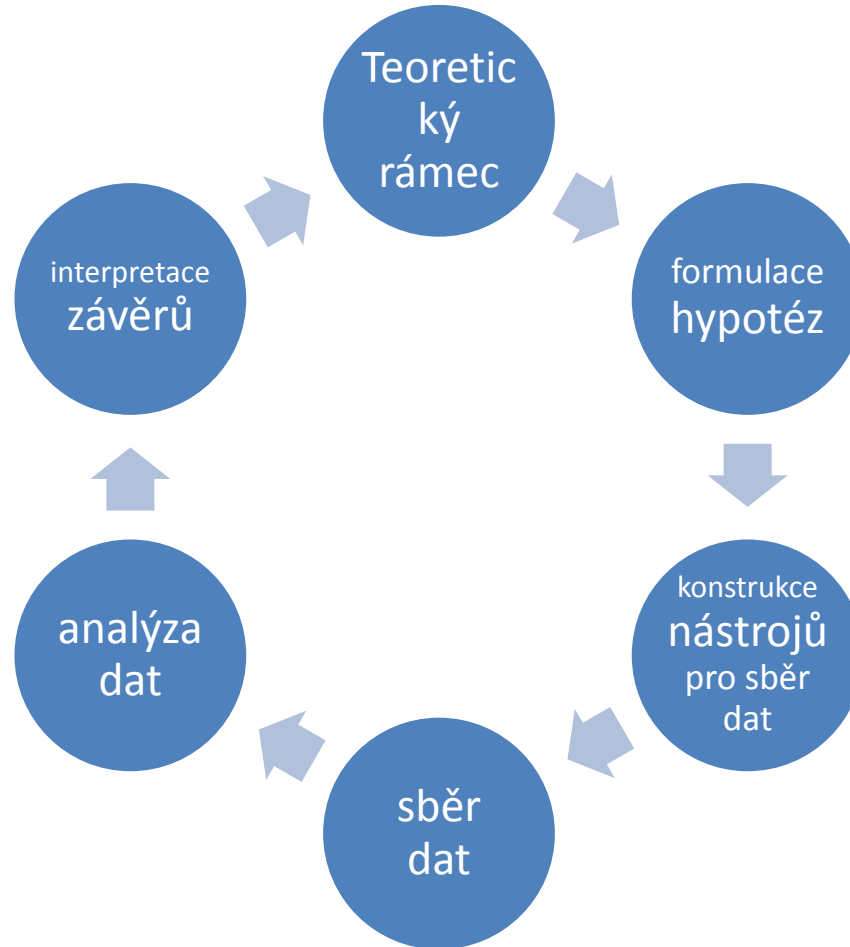
Věda vs. zdravý rozum

- Věda je systematické a kontrolované rozšíření zdravého rozumu
- Od tzv. „zdravého rozumu“ se liší tím, že
 - (1) používá konceptuální schémata (pojmy s jasně vymezeným obsahem),
 - (2) svá tvrzení se snaží systematicky empiricky ověřovat,
 - (3) ctí aspekt kontroly (opakovatelnost pokusů, interpersonalita, pohyb v rámci pozorovatelných vlastností jevů),
 - (4) pátrá po vztazích vědomě a systematicky,
 - (5) odmítá metafyziku.

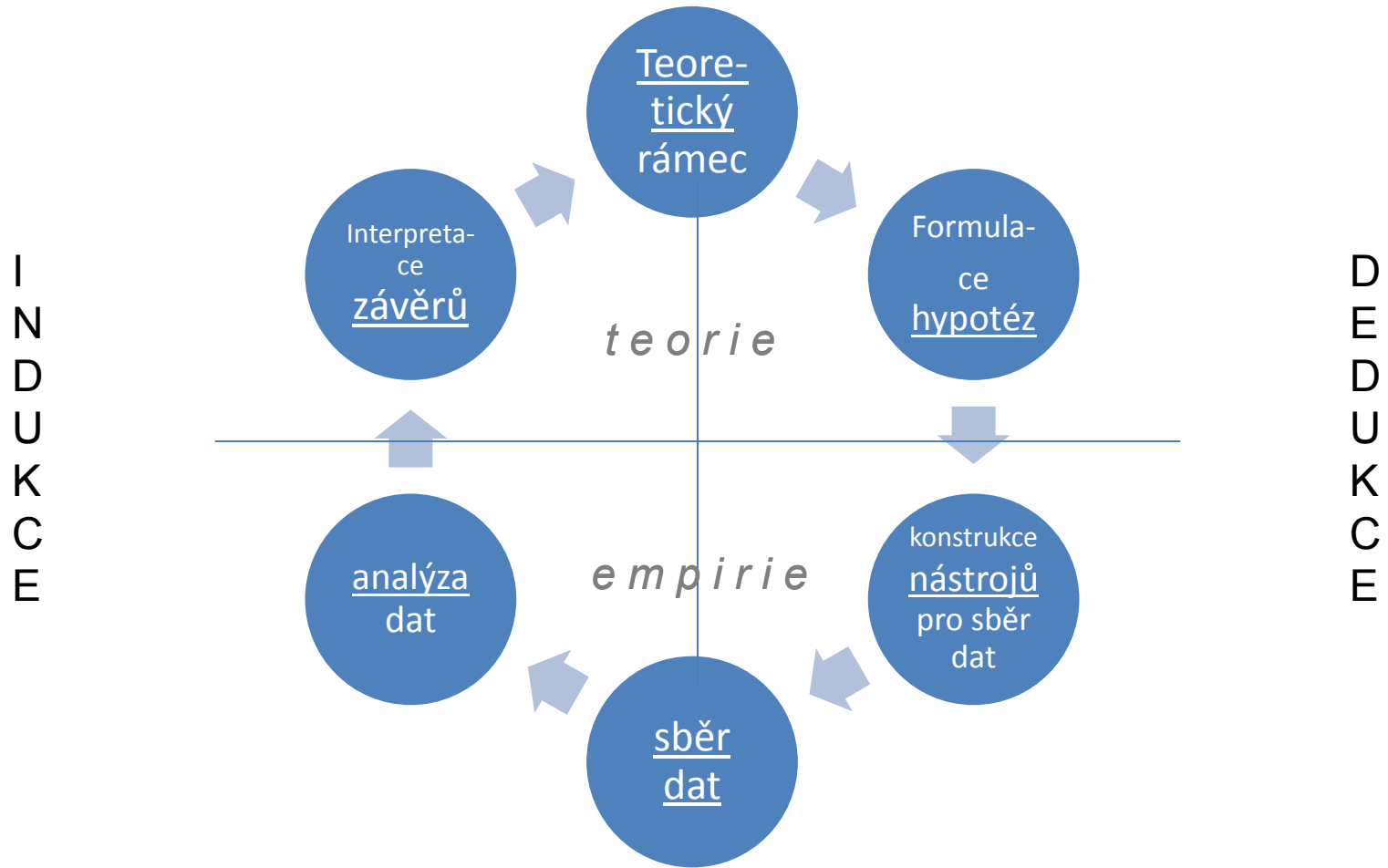
Co dělá vědu vědou?

- Specifický předmět studia.
- Obsahově jednoznačná terminologie (vědecký jazyk).
- Vlastní teorie, metody a techniky poznávání.
- Systematizace poznatků .

MODEL EMPIRICKÉ VĚDY

MODEL EMPIRICKÉ VĚDY

Volba a formulace teoreticko- metodologických východisek

Na začátku výzkumu se musíme rozhodnout:

- Co chceme zjistit – jaký bude účel a co bude cíl výzkumu?
- Musíme se rozhodnout, jaký typ informací/dat nás bude zajímat (kvalitativní x kvantifikovatelné) ?
- Jak budeme data získávat?
- Jak budeme data analyzovat?

Rozlišujeme:

- *Téma* resp. předmět výzkumu
- *Výzkumný problém*, zúžení předmětu na některé jeho významné aspekty, tedy co chceme zjistit?
- *Výzkumná otázka (cíl)* - konkrétní otázka na kt. hledáme prostřednictvím výzkumu odpověď.
- *Hypotézy*

Příklad

Představte si, že před zavedením školného si vás MŠMT pověřilo, abyste výzkumem zjistili postoje těch osob, kterých se to nejvíc dotkne, tedy studentů, resp. jejich rodin. Ministerstvo bude nejvíce zajímat, jak se postoje studentů/rodin ke školnému budou lišit:

- a. Podle socio-ekonomického postavení rodiny dotazovaných;
- b. Podle jejich politických postojů;
- c. Podle dalších relevantních kritérií, které mohou mít vliv na postoje ke školnému (ministerstvo zde spoléhá na vaši odbornou erudici).

Jednotky výzkumu

- Individuální osoby
- Skupiny (domácnost)
- Formální organizace (firmy, úřady, obce či jiné právnické osoby)
- Lidské výtvořy
 - materiální (dokumenty, knihy, obrazy)
 - sociální interakce (předváděcí akce, ...)

Testování vs. porozumění

Kvantitativní	Kvalitativní
cílem je <u>testování hypotéz</u>	cílem je nové <u>porozumění</u> nějakému fenoménu, navržení konceptu, nové typologie (ideálně nové teorie či alespoň hypotézy)
deduktivní logika	induktivní logika
omezený rozsah informace o mnoha jednotkách/jedincích	mnoho informací o malém počtu jednotek/jedinců
redukce reality na proměnné a sledované vztahy mezi nimi	redukce počtu sledovaných jedinců/jednotek

Návrh výzkumného projektu

(Research proposal)

Výzkumný projekt by měl obsahovat:

- **Problém nebo předmět výzkumu**

Co přesně chci studovat (zkoumat)?

Kontext výzkumu – relevantnost námětu

K čemu to poslouží?

Má navrhovaný výzkum praktické využití?

- **Přehled literatury**

Co ostatní zjistili o problému?

Jaké existují teorie k tématu a co říkají?

Jaký výzkum byl doposud realizován?

Jsou výsledky konzistentní, nebo se závěry studií liší?

- **Předmět výzkumu**

Přesnější specifikace problému:

výzkumná otázka

Předmět popište obecně v teoretických pojmech i specificky v konkrétních termínech –konceptualizace.

- **Nástroje měření**
 - Co jsou klíčové proměnné* výzkumu?
 - Jak je budete definovat a měřit?
 - Budou vaše definice a techniky měření převzaté z dřívějších výzkumů, nebo vyvinete vlastní koncepty a nástroje?
 - Nástroj (např. dotazník) je dobré dát do přílohy.

Typy proměnných

- **Závisle proměnná** je jev, který se výzkumník snaží objasnit, je to to, co bylo něčím zapříčiněno.
- **Nezávisle proměnná** je věc, která vysvětluje (částečně) závisle proměnnou. Je to důvod nebo příčina závisle proměnné.
- **Intervenující proměnná** je současně závislá i nezávislá. Jestli je proměnná závislá nebo nezávislá, určíme z kontextu, který zkoumáme.

- **Metoda sběru dat**

Jak budete sbírat data?

Bude použit survey (dotazníkové šetření) nebo experiment či jiná výzkumná metoda?

Realizujete nový výzkum, nebo použijete sekundární analýzu již existujících dat?

Pokud má výzkum dopad na zkoumané osoby, jak zajistíte, že nebudou výzkumem ohroženy či poškozeny? Etika výzkumu.

Zadání pro prezentaci referátu

Připravte si krátký referát z vámi vybraného odborného příspěvku (v délce cca 7-10 minut).

Při zpracování dodržujte následující strukturu:

- Předmět a cíl výzkumu
- Kontext problému (tedy na co příspěvek navazuje: teorie, pozadí, okolnosti, relevantnost)
- Výzkumná otázka (jak zní konkrétně?), příp. hypotézy
- Empirické uchopení
- Informace o použitých datech a metodách jejich zpracování
- Výsledky, zjištění, závěry (stručně: co bylo zjištěno?)

Příspěvky vybírejte z: <http://sreview.soc.cas.cz/>

Termíny prezentací: 21. 4. (přes platformu MS Teams)

Zdroje jsou 😊

Doporučená literatura

- Císař, O.: *Jak na výzkum v sociálních vědách? Výzkumný rámec, atributy a typy vědeckých prací* (www.academia.edu).
- Disman, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Karolinum, Praha 2009 (či starší vydání).
- Punch, K.F.: *Základy kvantitativního šetření*. Portál, Praha 2008.
- Surynek, A., Komárková, R., Kašparová, E.: *Základy sociologického výzkumu*. Management Press, Praha 2001.
- Šanderová, J.: *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. Slon, Praha 2005.